

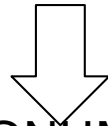
Μάθημα 3, 17/10/2024

ΛΕΞΙΚΟΛΟΓΙΑ, Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΦΩΝΟΛΟΓΙΑ - ΟΡΟΙ

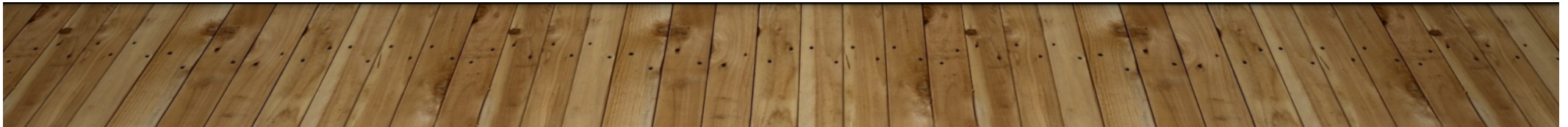
φθόγγος ως ελάχιστη διαφοροποιητική μονάδα
σημασίας σε μια γλώσσα

ΦΩΝΗΜΑ

- **αντιθετική λειτουργία:** υποκατάσταση του ενός από ένα άλλο φώνημα επιφέρει αντίθεση στη σημασία π.χ.

πάνω /paɲo/ κάτω /kaɲo/

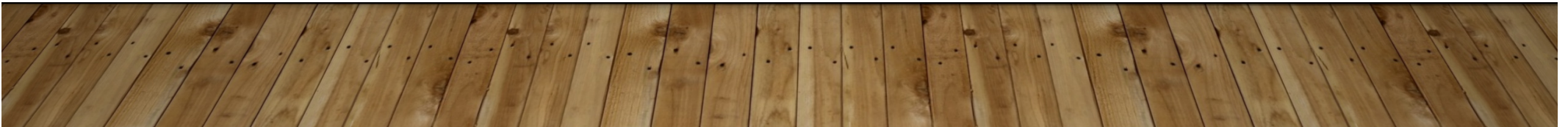

ΦΩΝΟΛΟΓΙΑ - ΟΡΟΙ

τα ζεύγη λέξεων που διαφέρουν μόνο ως προς ένα
φθόγγο
↓
ελάχιστα ζεύγη

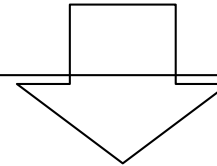
* Η διαφοροποίηση νοείται μόνο σε σχέση με την προφορά και όχι την ορθογραφία

ΦΩΝΟΛΟΓΙΑ - ΟΡΟΙ

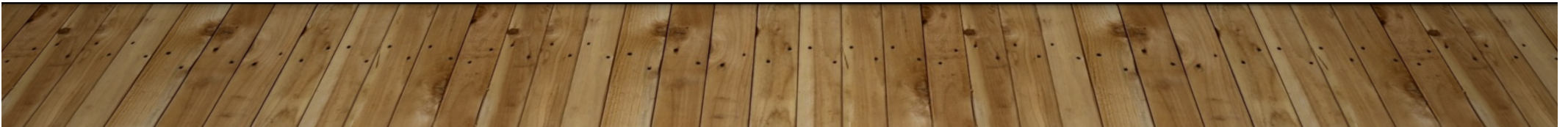

αλλόφωνα: διαφορετικές εκδηλώσεις ενός φωνήματος ανάλογα με το περιβάλλον στο οποίο βρίσκεται

• βρίσκονται σε συμπληρωματική κατανομή → δεν μπορεί να εμφανιστεί το ένα εκεί που εμφανίζεται το άλλο

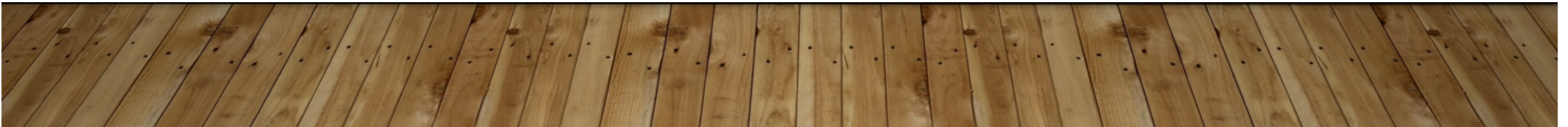
[k] κόλλα, κάβα, κουβάς
[c] κύμα, κερί

ΦΩΝΟΛΟΓΙΑ

Οι φυσικοί ομιλητές/τριες μιας γλώσσας έχουν ασύνειδη γνώση της φωνολογικής δομής της γλώσσας τους

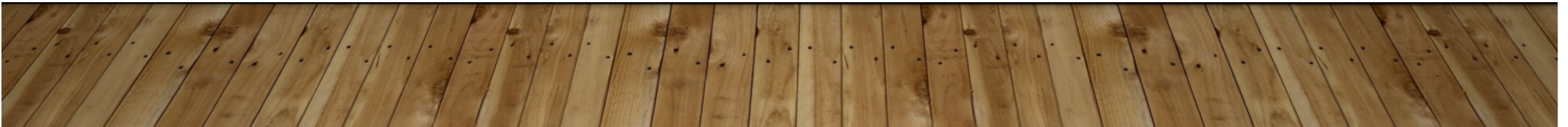
ΦΩΝΟΛΟΓΙΑ

πρίκη /priki/

θτίκη /θtiki/

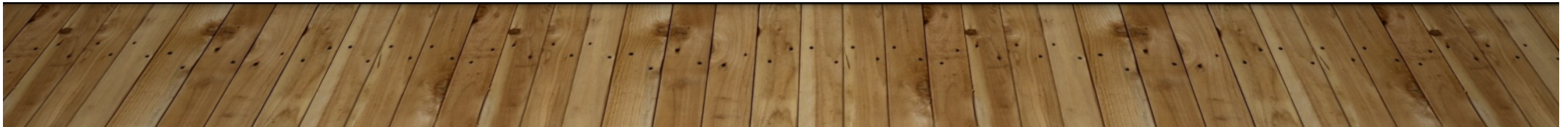
- **Φωνοτακτικοί περιορισμοί** (ποιες ακολουθίες φθόγγων επιτρέπονται σε μία γλώσσα και ποιες όχι)

ΦΩΝΟΛΟΓΙΑ

- μελέτη υπερτεμαχιακών χαρακτηριστικών
- **Δυναμικός τόνος:** δύναμη εκφώνησης μιας συλλαβής σε μια λέξη π.χ. λάσο
  - διαφοροποίηση σημασίας /'perno/ /per'no/
  - αλλαγή κατηγορίας

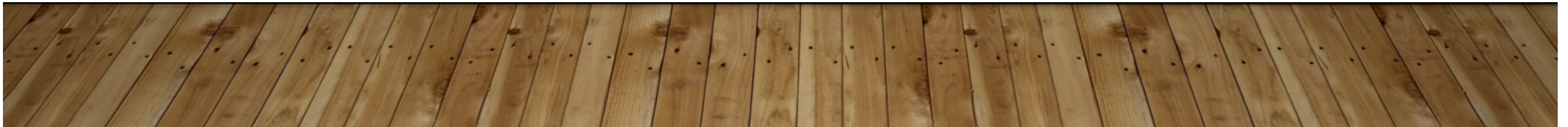
ΦΩΝΗΤΙΚΗ – ΦΩΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΕΞΕΩΝ

- ασύμβατη με την ορθογραφική αποτύπωση της λέξης

π.χ. σβούρα

/zvura/

Σχέσεις

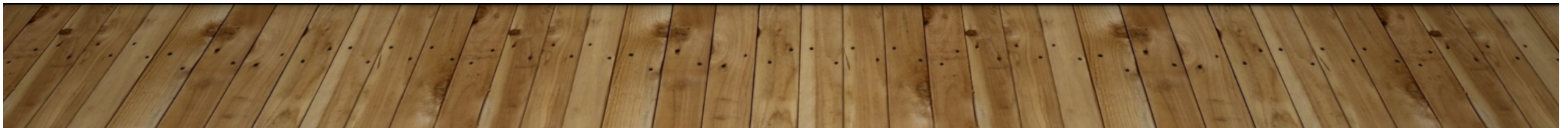
- Λεξικολογία και ετυμολογία: πρόελευση, κριτήρια ετυμολόγησης, παρετυμολογία

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ

- κλάδος της ιστορικής γλωσσολογίας που ενδιαφέρεται για τον **εντοπισμό της ιστορικής προέλευσης** των λέξεων/ ιδιωματικών εκφράσεων, τον τρόπο εμφάνισής τους, τους παράγοντες που επηρεάζουν την τελική μορφή και σημασία τους καθώς και την **εξελικτική τους πορεία στο χρόνο**.

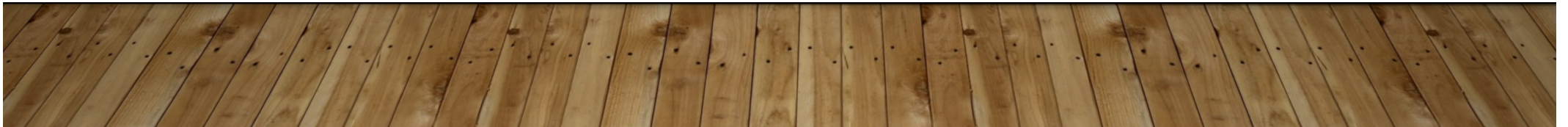
λόγ. < ελνστ. έτυμολογία `αληθινή ή πρωταρχική σημασία μιας λέξης´ σημδ. γαλλ. étymologie, γερμ. Etymologie < λατ. etymologia < ελνστ. έτυμολογία]

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ

- Η ετυμολογική εξέταση μιας λέξης **πρέπει να βασίζεται σε ολόκληρη τη λέξη** και όχι σε ένα τεμάχιο που μπορεί αυθαίρετα να θεωρηθεί η ρίζα της λέξης
- **Κανονικότητα** στις αντιστοιχίες φθόγγων και παράλληλη σημασιολογική **εξέλιξη**.
- Εφαρμογή **αυστηρών κριτηρίων** π.χ. Η λεξική ομοιότητα η οποία δεν τεκμηριώνεται φωνολογικά και σημασιολογικά σε απόλυτο βαθμό δεν μπορεί να αποτελέσει επαρκή ετυμολογία μιας λέξης.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ

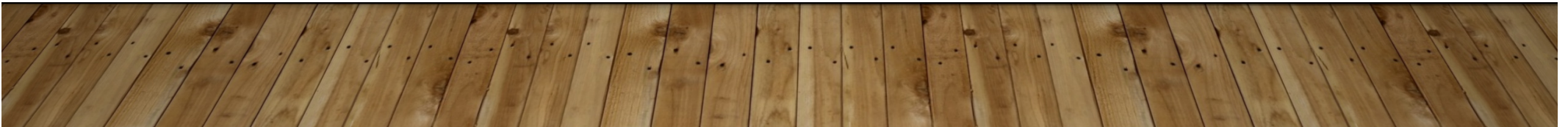

Vs Παρετυμολογία

γιουβαρλάκι

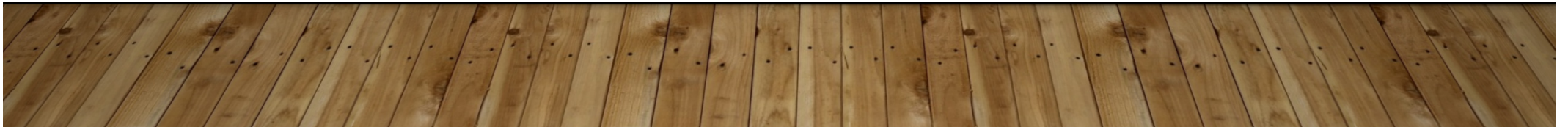
κουμπιούτερ

παντελόνι

Η ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ

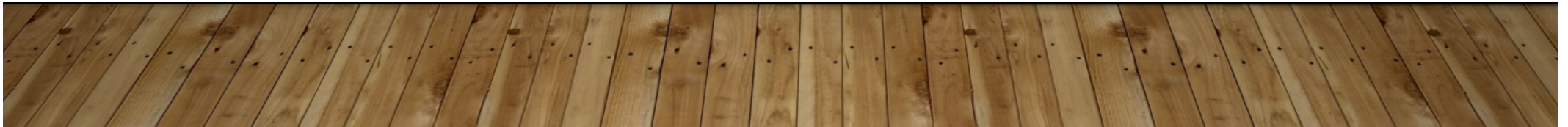
ΛΕΞΗ

Τι είναι;

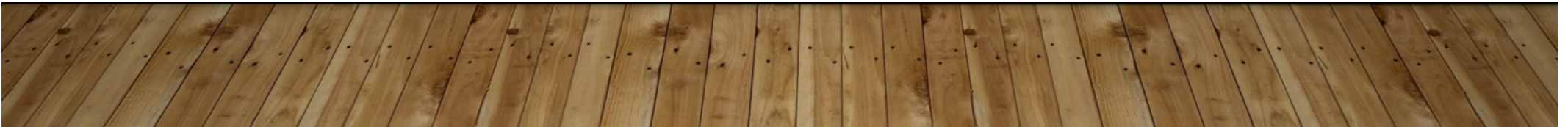
Χαρακτηριστικά;

ΛΕΞΗ

Ανάλογα με τα επίπεδα ανάλυσης που προσεγγίζουμε τη λέξη, εξετάζουμε κάθε φορά μια διαφορετική πτυχή της.

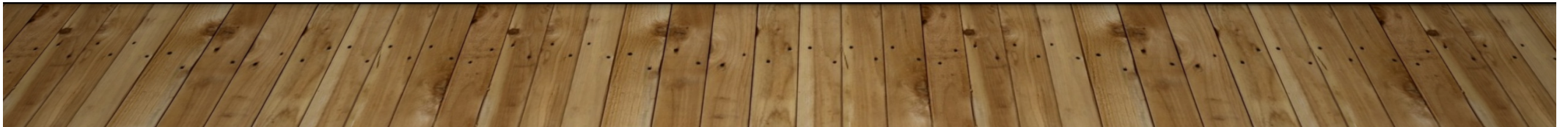

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΛΕΞΙΚΑ

Μείζον Ελληνικό Λεξικό

Το μικρότερο στοιχείο του λόγου που εκφράζει μια αυτοτελή έννοια ή σχέση εννοιών [ή] η γραπτή παράσταση αυτού του στοιχείου

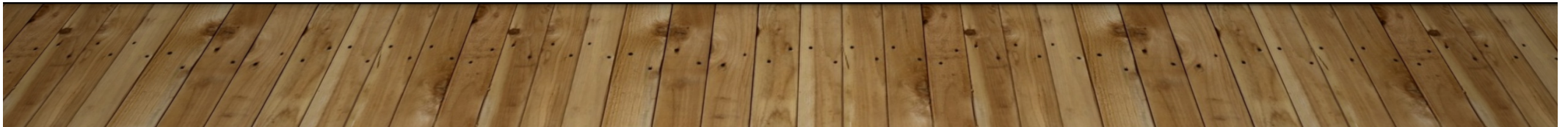

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΛΕΞΙΚΑ

- Λεξικό Κοινής Νεοελληνικής

γλωσσική μονάδα που περιέχει σημασία και γραμματικό προσδιορισμό... η γραπτή παρουσίαση της λέξης

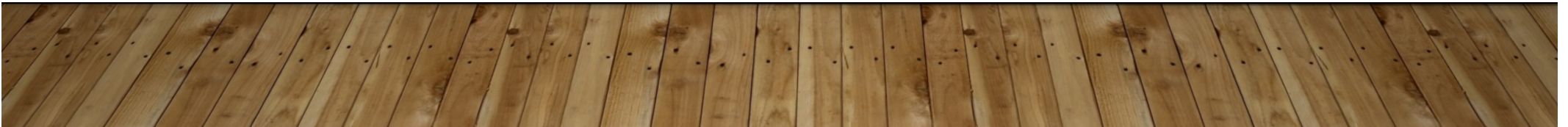

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΛΕΞΙΚΑ

- Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (Μπαμπινιώτης)

Η διαδοχή φθόγγων που αναγνωρίζεται από τον ομιλητή της γλώσσας ως δηλωτική συγκεκριμένης σημασίας (λεξικής η/και γραμματικής) η μικρότερη αυτοτελής γλωσσική πληροφορία που στον γραπτό λόγο χαρακτηρίζεται από κενό διάστημα και μετά από αυτήν

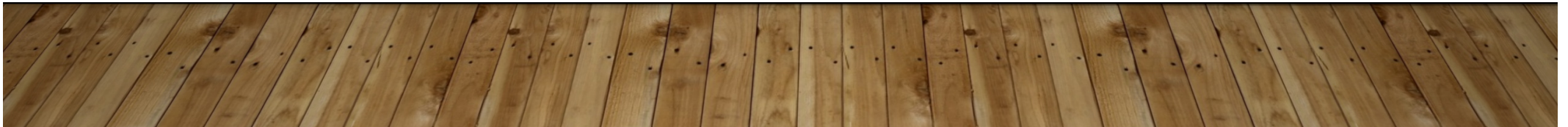

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΛΕΞΙΚΑ

- Cambridge Advanced Learner's Dictionary

Η απλή γλωσσική μονάδα που φέρει σημασία και μπορεί να εκφωνηθεί ή να γραφεί

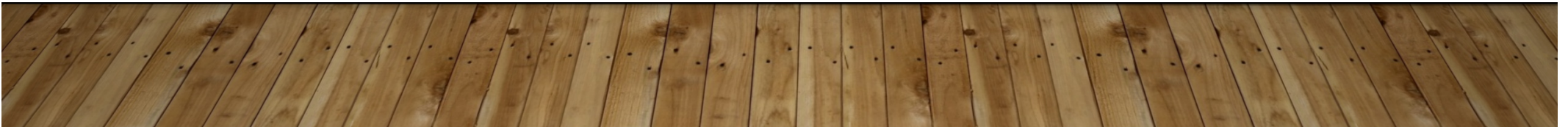

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΛΕΞΙΚΑ

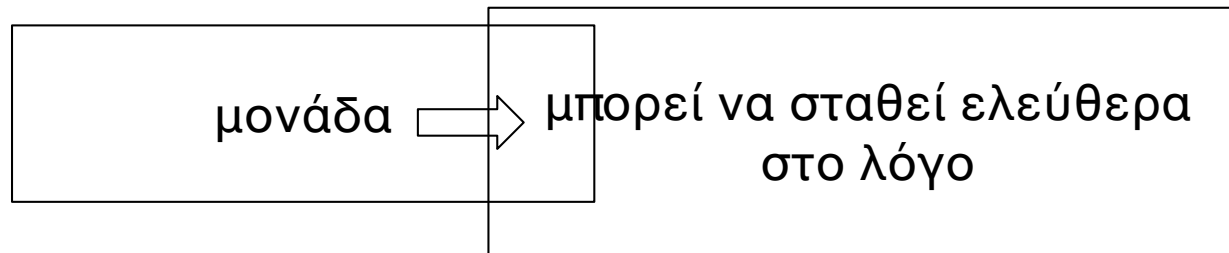
- Nouveau Petit Robert της γαλλικής

Ο κάθε φθόγγος ή η ομάδα φθόγγων που αντιστοιχούν σε μια σημασία από τις οποίες συνίσταται ο λόγος ... ελεύθερος τύπος που φέρει σημασία ο οποίος εισάγεται απευθείας στην παραγωγή της πρότασης

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΛΕΞΗΣ

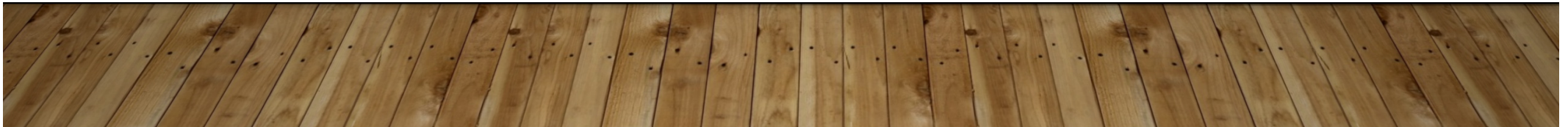

έχει γραπτή ή προφορική
μορφή

φορέας σημασίας ή
γραμματικής
λειτουργίας

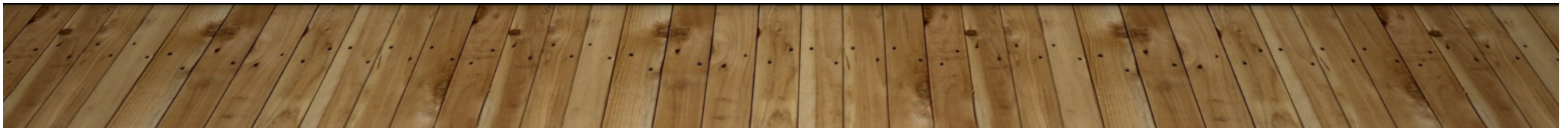
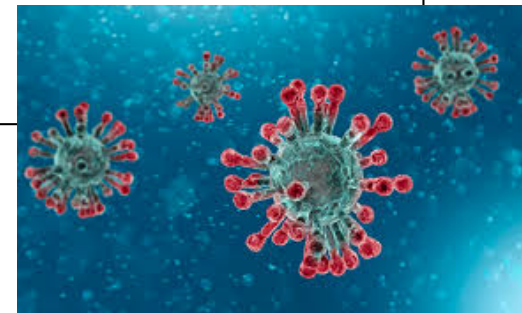
στο γραπτό λόγο οι λέξεις
αναγνωρίζονται από τα κενά
διαστήματα που τις χωρίζουν
μεταξύ τους

ΛΕΞΕΙΣ

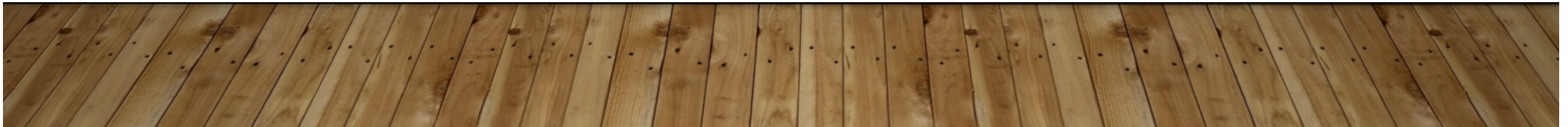
Η δυσκολία είναι να εντοπιστούν όσοι βρίσκονται στην πιο μολυσματική χρονική φάση τους, ώστε ν'απομονωθούν ή ν'αυτοαπομονωθούν, ιδίως απ'τη στιγμή που μερικοί άνθρωποι αργούν πολλές μέρες -ακόμη και εβδομάδες- να εκδηλώσουν συμπτώματα, ενώ πολύ περισσότεροι είναι οι ασυμπτωματικοί.

ΜΕΤΡΗΣΗ ΛΕΞΕΩΝ

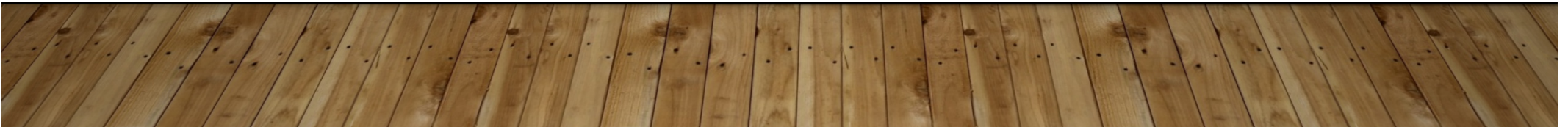
- Λέξεις με έκθλιψη, αποκοπή κ.λπ. ;
- Λέξεις που εμφανίζονται πάνω από μία φορά – επανεμφανίσεις ;

ΜΕΤΡΗΣΗ ΛΕΞΕΩΝ

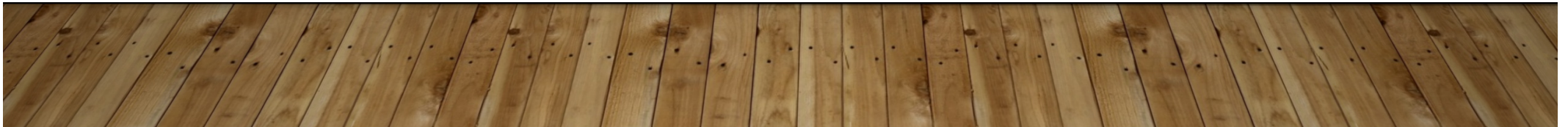
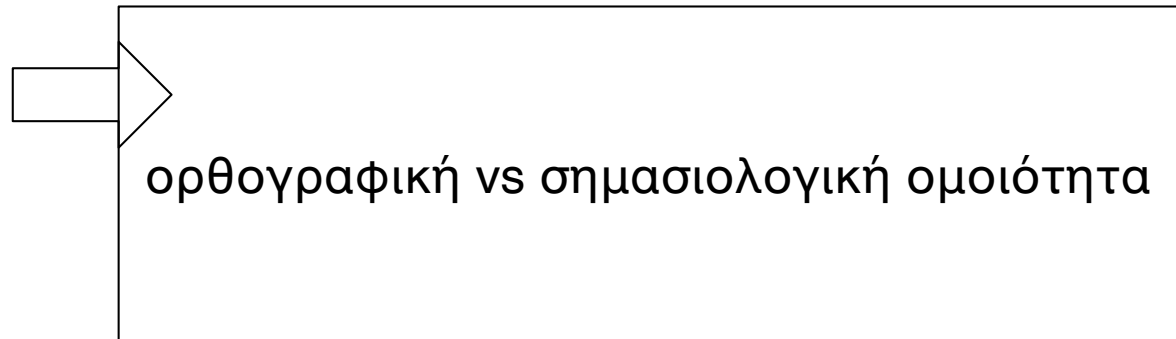
Ο πολιτικός έκαν'ένα βήμα κι ανέβηκε στο βήμα.
Όταν όμως είδε το ακροατήριο να του φωνάζει
τόσο επιθετικά, του κόπηκαν τα πόδια.

ΜΕΤΡΗΣΗ ΛΕΞΕΩΝ

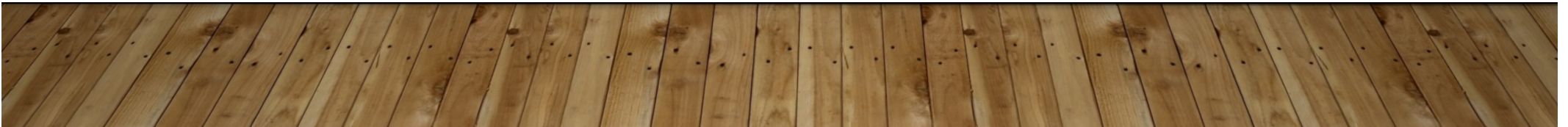

ΜΕΤΡΗΣΗ ΛΕΞΕΩΝ

Από πόσες λέξεις αποτελείται μία πρόταση;

δυσκολία

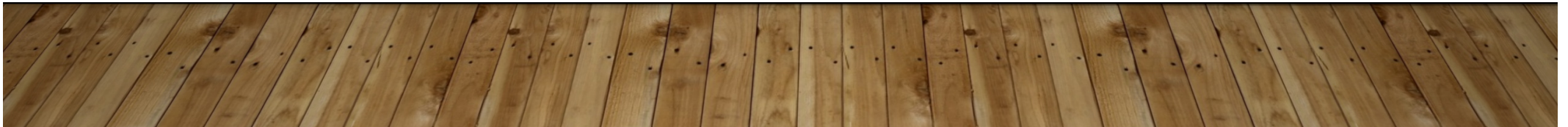

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΑ ΛΕΞΙΚΑ

- Λεξικό του Σακελλαριάδη

Η παραδοσιακή γραμματική θεωρεί τη λέξη ως βασική μονάδα γλωσσικής ανάλυσης. Στις σύγχρονες όμως γλωσσικές μελέτες έχει επικρατήσει πλέον η έννοια του μορφήματος και όχι η έννοια της λέξης. Η λέξη είναι μια έννοια για την οποία είναι δύσκολο να δώσουμε έναν ορισμό που να ισχύει για όλες τις γλώσσες.

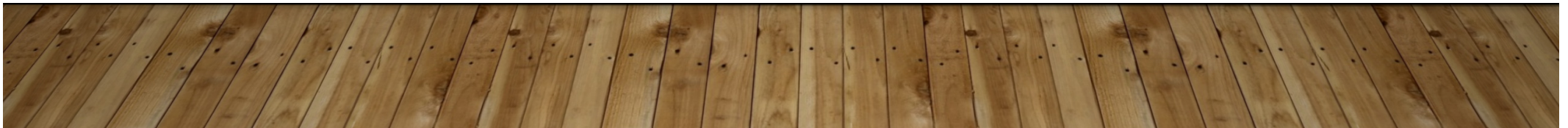

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΑ ΛΕΞΙΚΑ

- Λεξικό Γλωσσολογίας και Φωνητικής του Κρύσταλ (2003)

Μονάδα έκφρασης η οποία αναγνωρίζεται καθολικά και διαίσηθητικά από τους ΦΥΣΙΚΟΥΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ στον προφορικό και στο γραπτό λόγο. Εντούτοις, υπάρχουν αρκετές δυσκολίες ως προς τη συνεπή χρήση του όρου τόσο σε σχέση με άλλες ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ της γλωσσικής περιγραφής όσο και στη σύγκριση με γλώσσες διαφορετικών δομικών τύπων. Αυτά τα πρόβλήματα σχετίζονται κυρίως με την εξακρίβωση και τον ορισμό της λέξης

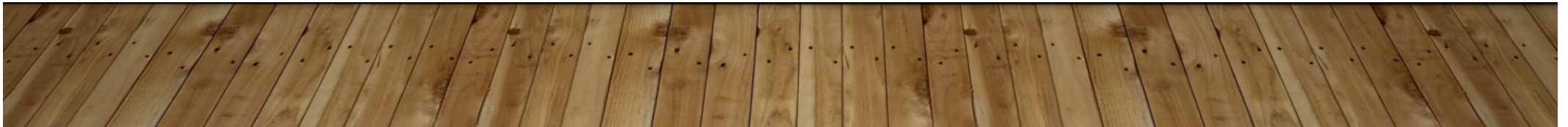

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΑ ΛΕΞΙΚΑ

- Λεξικό Γλωσσολογίας και Φωνητικής του Κρύσταλ (2003)

Οι λέξεις είναι οι φυσικά οριζόμενες μονάδες που απαντούν σε ένα τμήμα γραφής (που περικλείεται σε κενά διαστήματα) ή σε ένα τμήμα λόγου (όπου η εξακρίβωση είναι δυσκολότερη, αλλά όπου μπορεί να υπάρχουν ενδείξεις για τον εντοπισμό των ορίων, όπως τα χαρακτηριστικά της ΠΑΥΣΗΣ... Η «λέξη» υπ' αυτή την έννοια αναφέρεται ως «ορθογραφική λέξη» (για τη γραφή) ή ως «φωνολογική λέξη» (για τον προφορικό λόγο)

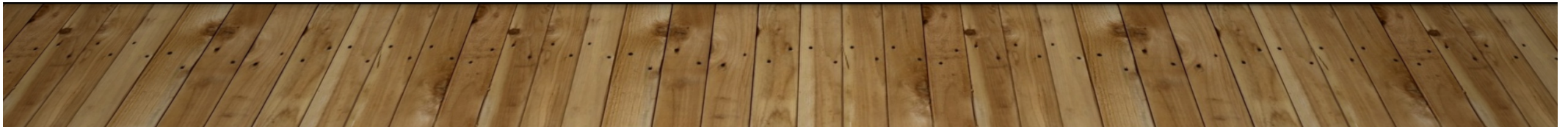

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΑ ΛΕΞΙΚΑ

- Lexicon of Linguistics (Kerstens et al. 2006)

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ: Οι λέξεις είναι μορφολογικά αντικείμενα τα οποία μπορούν να αποτελούν το εξαγόμενο των διεργασιών της προσφυματοποίησης και της σύνθεσης, χωρίς να είναι απαραίτητο. **ΣΥΝΤΑΞΗ:** οι λέξεις θεωρούνται γενικά ως ατομικά στοιχεία: είναι τα μη διαιρετά δομικά συστατικά της σύνταξης τα οποία μπορούν να αποτελούν το εισαγόμενο αλλά όχι το εξαγόμενο των συντακτικών διεργασιών, αφού τα μέρη που τις αποτελούν δεν είναι προσπελάσιμα από τους συντακτικούς κανόνες.

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΑ ΛΕΞΙΚΑ

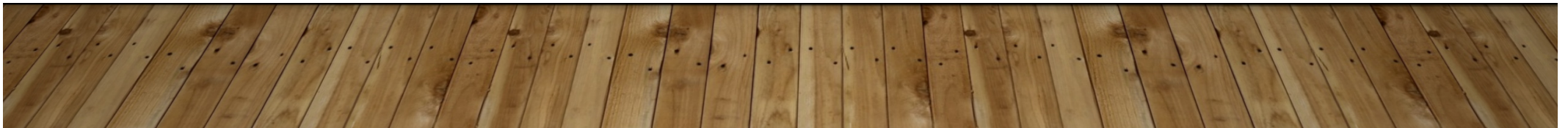

- Lexicon of Linguistics (Kerstens et al. 2006)

ΦΩΝΟΛΟΓΙΑ: οι λέξεις είναι φωνολογικά αντικείμενα τα οποία συνιστούν το πεδίο εφαρμογής των λεξικών φωνολογικών κανόνων.

Είναι ιδιαίτερα αξιοσημείωτο το γεγονός ότι αυτές οι τρεις χρήσεις της έννοιας «λέξη» δεν είναι της ίδιας εμβέλειας.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ Μια ομάδα που αποτελείται από ένα ελεύθερο μόρφημα και μια κλιτική αντωνυμία μπορεί να λειτουργεί ως φωνολογική λέξη, παρότι από μορφολογική άποψη είναι μια κλασική ομάδα που αποτελείται από μια μορφολογική λέξη και ένα κλιτικό.

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΦΟΡΑ

Μια λέξη → ακολουθία γραφηματικών
χαρακτήρων η οποία περικλείεται
ανάμεσα σε δύο κενά διαστήματα

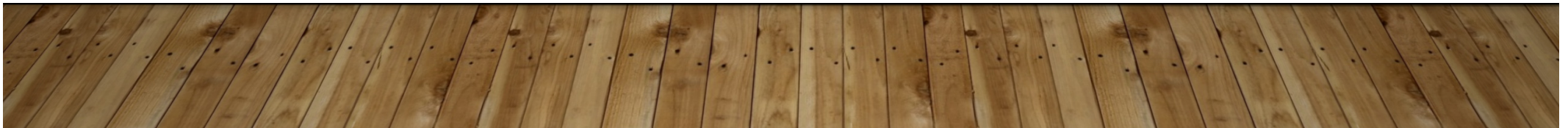
παραδοσιακή
άποψη

Σ'έχω δει κάπου κάπου σε ξέρω.

από φωνολογική άποψη →
μία λέξη

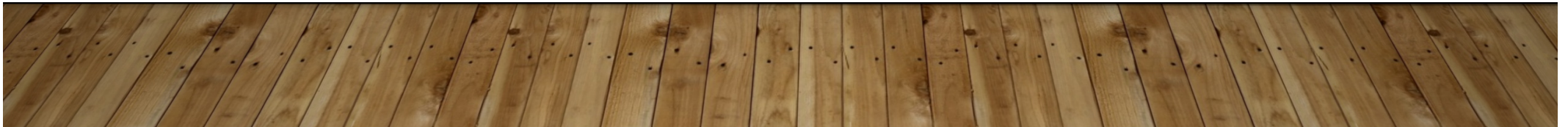
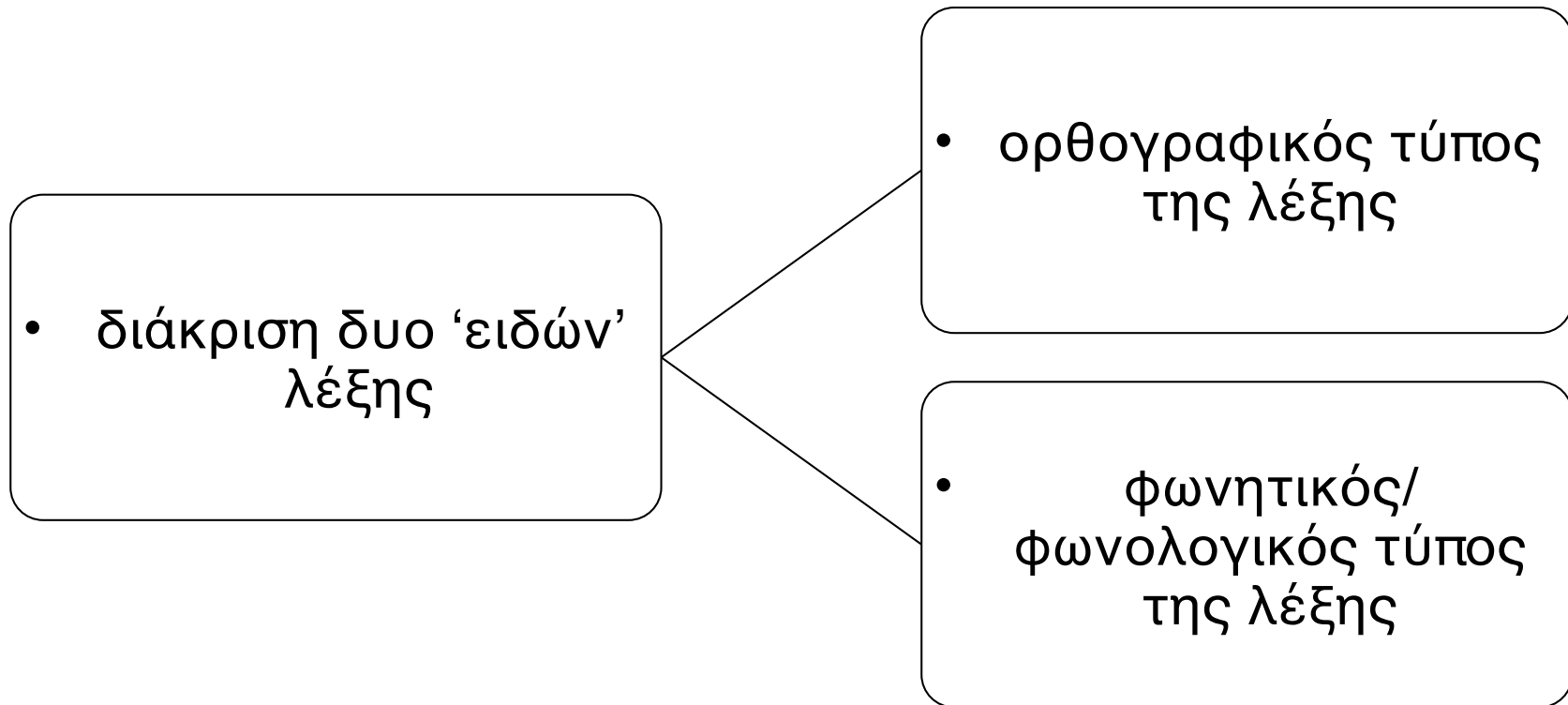
από ορθογραφική
άποψη → δύο λέξεις

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΦΟΡΑ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΩΝΗΤΙΚΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟ

ΤΟ ΔΕΛΤΑΝ ΦΩΝΗΤΙΚΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟ (αναθεώρηση 1931)

ΣΥΜΒΟΛΑ ΓΕΝΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΝ

Πλάτος	p b		t d	[t̟] [d̟]	k ɡ	q ɢ		ʔ
Μήκος	ɰ	ɰ̃	n	ŋ	ɲ	ɳ	ɴ	
Προσβολή	ɸ		ɾ				ʀ	
Προσβολή			ɽ	[ɽ̟]				
Πλάτος	ɸ β	f v	θ δ	s z	ʃ ʒ	ç ʝ	x ɣ	χ ʁ
Πλάτος			t̟	ɟ				
Μήκος		ɰ	ɰ̃		ɰ̃	j	ɰ̃	
Προσβολή						ɰ̃	ɰ̃	
Πλάτος						ɰ̃	ɰ̃	

Όσο το σύμβολο εμφανίζεται με γράμματα, τα κριτήρια αφορούν στην άρθρωση. Το σύμβολο, χωρίς γράμματα, αναφέρεται στο φωνητικό σύμβολο.

ΣΥΜΒΟΛΑ ΟΜΩΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΩΝ

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ΝΕΥΤΕΡΩΣΑΝΤΑ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ΒΟΗΘΗΤΑ

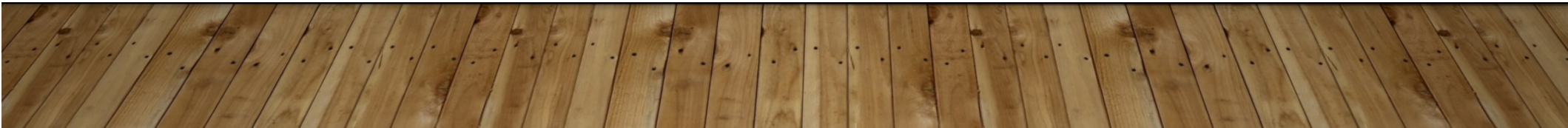
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ΑΛΛΗΛΙΑ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ΑΛΛΑ ΣΥΜΒΟΛΑ

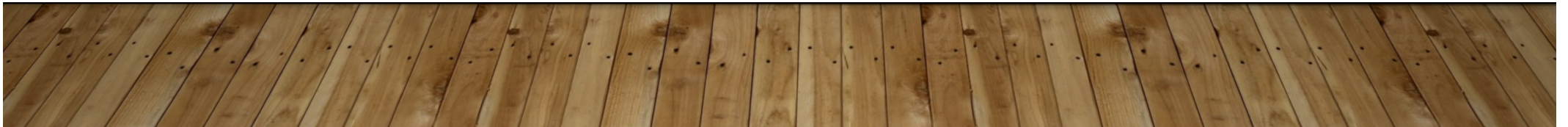
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΦΟΡΑ

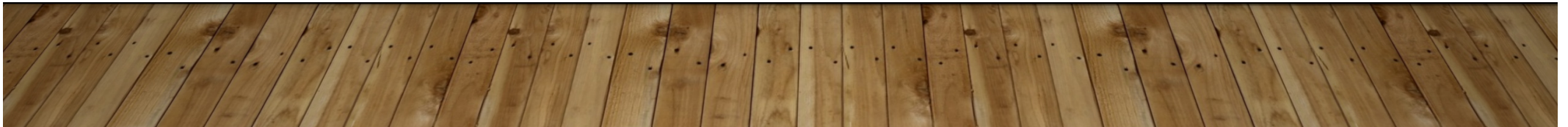
✍️ Να γράψετε τον ορθογραφικό τύπο των παρακάτω φωνητικών τύπων: [apo'ci], ['ela], [el'a], [ið'ea], [fot'ça], ['iλος], [γαla'ksias], [afθendi'kos].

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΦΟΡΑ

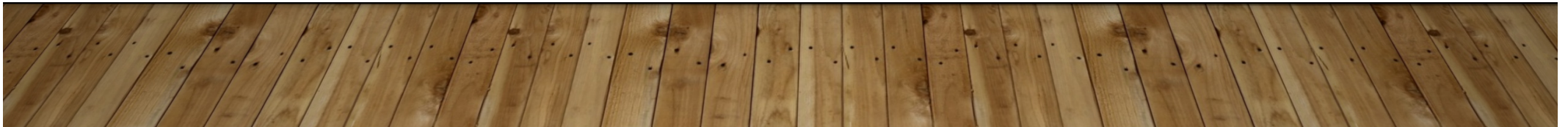
✍️ Να γράψετε τον φωνητικό τύπο των παρακάτω ορθογραφικών τύπων:
καιρός, ξαφνικά, σγουρός, κιθάρα, συγκρίνω,
συμπέρασμα, ψάρι, εγκλωβισμός, πάπια.

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΦΟΡΑ

- από'κεί, έλα, ελιά, ιδέα, φωτιά, ήλιος, γαλαξίας, αυθεντικός.
- [ce'ros], [ksafni'ka], [zɣu'ros], [ci'tara], [siŋ'grino], [sim'berazma], ['psari], [eŋgloviz'mos], ['paɾɕa].

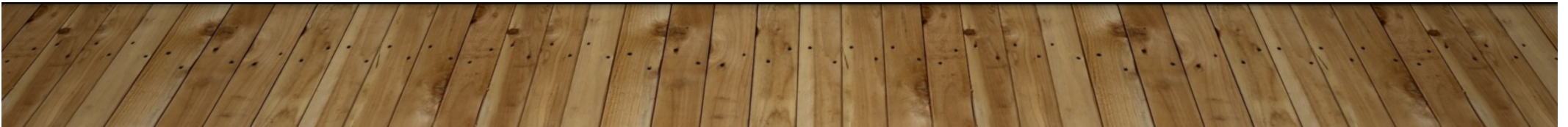

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

- Σ'έχω δει κάπου κάπου σε ξέρω

λέξεις ως λήμματα
λεξικού;

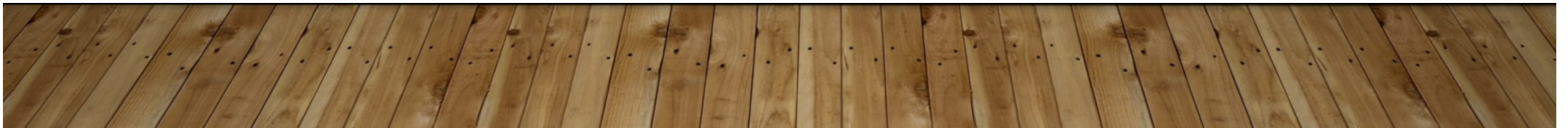

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

- **Δεν απαντώνται όλες** οι λέξεις ως λήμματα του λεξικού
- Για λόγους οικονομίας και διευκόλυνσης, οι λέξεις καταχωρούνται ως **λήμματα με το λιγότερο χαρακτηρισμένο τύπο τους από μορφολογική άποψη**

λημματολόγιο
λεξικού

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

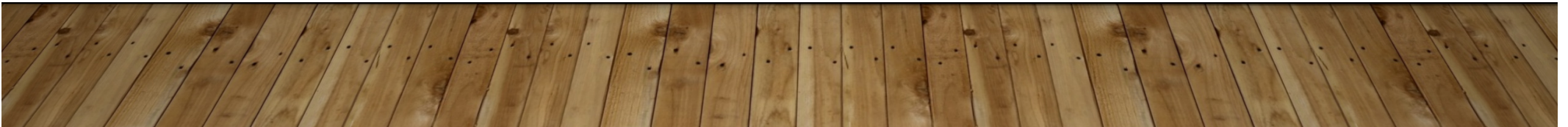

- Λιγότερο χαρακτηρισμένος τύπος μορφολογικά στην ελληνική;

ΡΗΜΑ

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ

ΕΠΙΘΕΤΟ

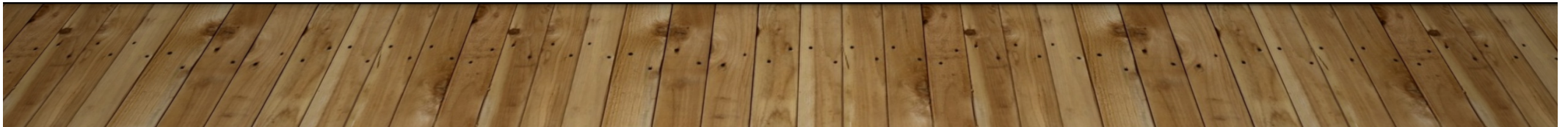

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

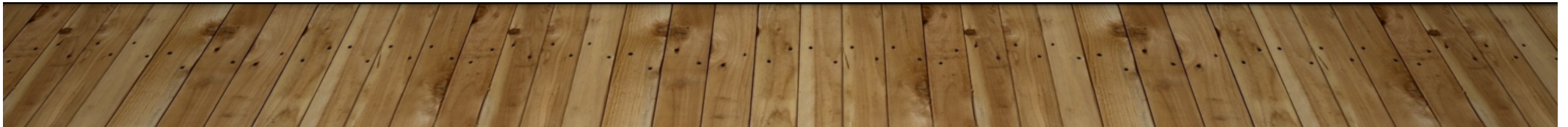
Στην ελληνική:

- **πρώτο πρόσωπο ενικού στον ενεστώτα (ρήμα)**
- **ονομαστική ενικού (ουσιαστικό)**
- **αρσενικό γένος στο θετικό βαθμό (επίθετο)**

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

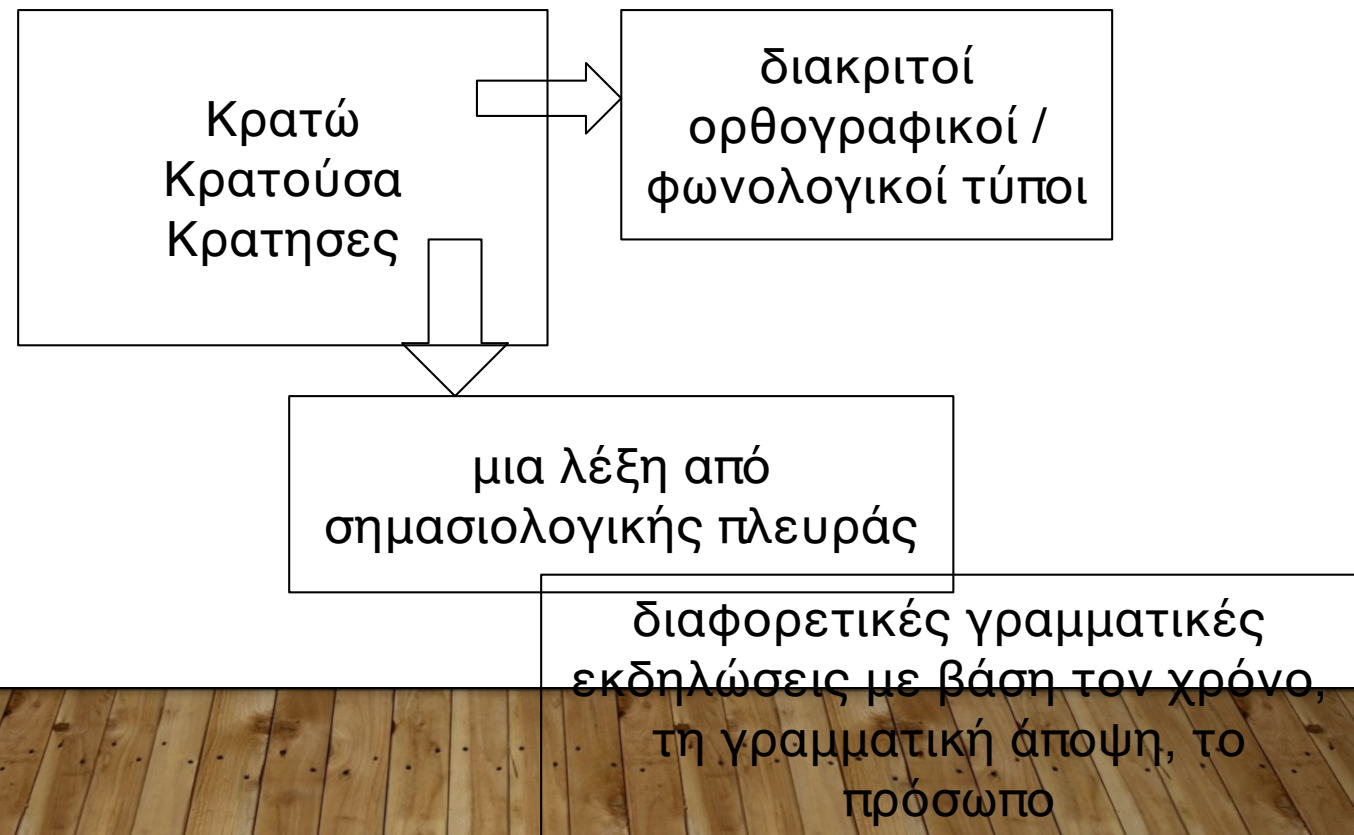

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

- Οι κλιτές λέξεις δεν διαφέρουν σε μια γλώσσα δεν διαφέρουν σημασιολογικά μεταξύ τους

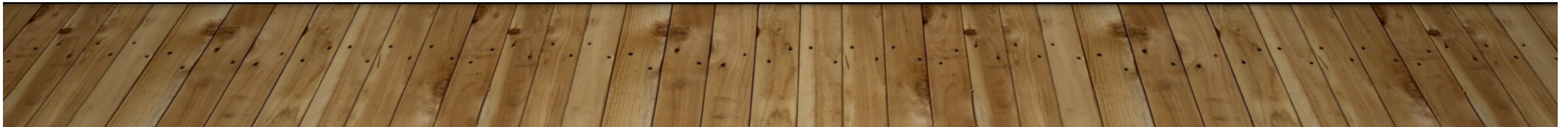

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

- Οι διαφορές στην ορθογραφία και την προφορά αντανακλούν στην ουσία τις γραμματικές τους διαφορές

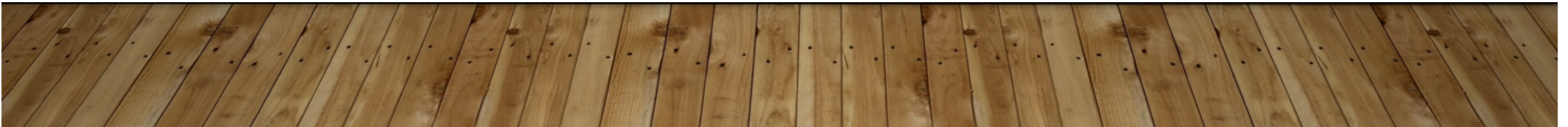
Κρατώ
Κρατούσα
Κρατησες

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

γραμματικές εκδηλώσεις ή παραλλαγές → **γραμματικοί**
τύποι της συγκεκριμένης λέξης

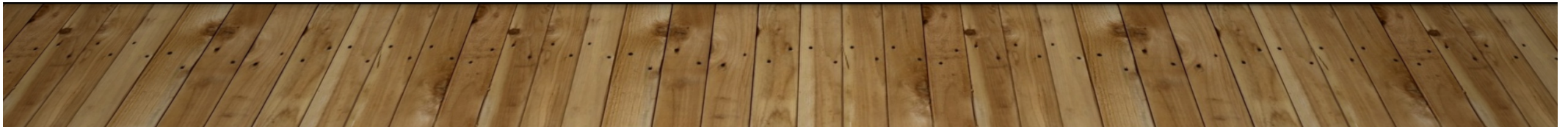

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

- Σ'έχω δει κάπου κάπου σε ξέρω

Το στοιχείο σε →
αποτελεί έναν από τους
γραμματικούς τύπους της
«λέξης» εγώ

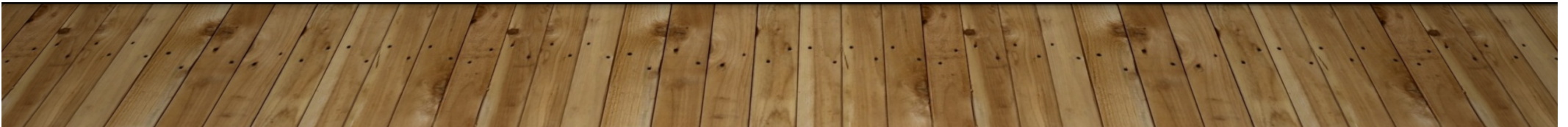

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

η ποικιλία γραμματικών τύπων για κάθε «λέξη» του λεξικού αποθέματος εξαρτάται από το μορφολογικό σύστημα της κάθε γλώσσας (πλούσια ή φτωχή κλιτική μορφολογία)

‘Work’ vs
‘δουλεύω’

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ

- Εξέταση με άξονα τις εννοιακές σχέσεις

κρατούσα

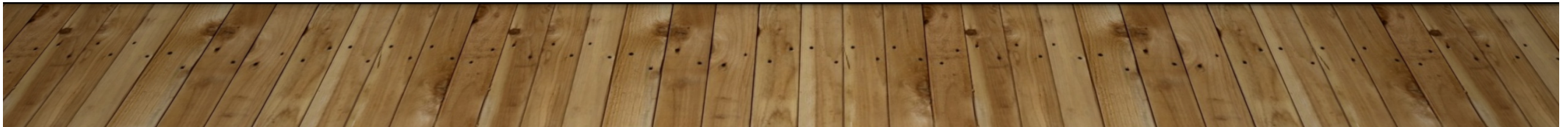
κράτησα

κρατά

πολυσημία

ομωνυμία

συνωνυμία

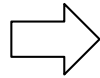

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ

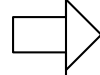

- **Πολυσημία:** πραγμάτωση διαφορετικών εννοιών της ίδιας λέξης

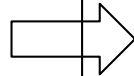
όχι, όλες σημαίνουν «έχω στα χέρια μου, βαστώ»

- **Ομωνυμία:** ομόγραφα/ομόηχα

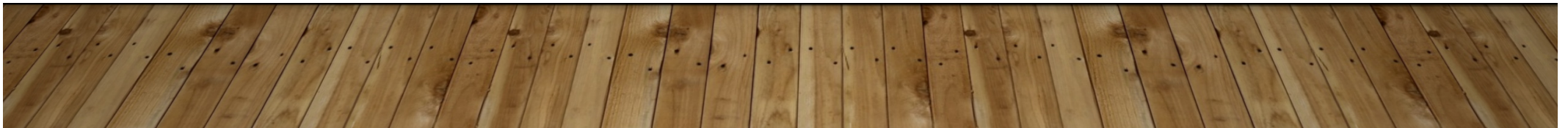

όχι, διαφέρουν ως προς τον ορθογραφικό/φωνολογικό τύπο

- **Συνωνυμία:**

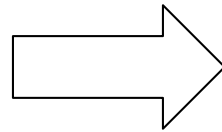
Όχι, αφού η συνωνυμία αφορά διαφορετικές «λέξεις» που εμφανίζουν σημασιολογική ομοιότητα

ΛΕΞΗ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ

κρατούσα, κρατά,
κράτησε

κοινά χαρακτηριστικά ως προς
τη **σημασιολογική υπόσταση**
(έχουν την ίδια σημασία) και
ως προς τη **μορφολογική τους**
υπόσταση (έχουν σχηματιστεί
με βάση το ίδιο ρηματικό θέμα
κρατ-)

